

चमत्कारांचे वास्तव

एष तु वा अतिवदति यः सत्येनातिवदति।
यदा वै विजानाति अथ सत्यं वदति। छांदोग्य उप. ७.१६.१७

अर्थ : हा (ग्रंथ) अतिवादी आहे. म्हणजे तो
व्यवहारापलीकडील गोष्टी सांगतो, पण तो व्यवहारापलीकडील
गोष्टी सत्य असल्यामुळे सांगतो. आणि सत्य केवळ विज्ञान
जाणणाराच सांगू शकतो.

प्रा. अद्वयानंद गळतगे

रिया पब्लिकेशन्स

६७८-ई, शामराव विठ्ठल बँकेच्याशेजारी,
शाहूपुरी २ री गल्ली, कोल्हापूर. ४१६००१.
riyapublications@gmail.com
www.ajabgroup.com

चमत्कारांचे वास्तव

प्रा. अद्वयानंद गळतगे

© सुरक्षित

प्रकाशक

रिया पब्लिकेशन्स,

६७८-ई, शामराव विठ्ठल बँकेच्याशेजारी,
शाहूपुरी २ री गल्ली, कोल्हापूर. ४१६००१.

riyapublications@gmail.com

www.ajabgroup.com

लेखक

प्रा. अद्वयानंद गळतगे

पो. भोज, ५९१२६३

जि. बेळगावी

मो. नं. : ०९९०२००२५८५

अक्षरजुळणी

अजब ग्राफिक्स

मुखपृष्ठ

चित्रमित्र पब्लिसिटी, कोल्हापूर

मुद्रक

ऋग्वेद प्रिंटर्स, पुणे

आवृत्ती

ऑगस्ट २०१६

किंमत

₹ ३००/-

तथाकथित
'चमत्कार'
हे शास्त्रीय अज्ञानातून जन्मतात
हे शास्त्रीय कसोट्यावर सिद्ध करून आंधळा जडवाद (अनात्मवाद)
मोडीत काढणाऱ्या सर्व आध्यात्मिक (अतींद्रिय) शास्त्रज्ञांना
हा ग्रंथ
सादर समर्पण.

ऋणनिर्देश

प्रस्तुत ग्रंथात समाविष्ट केलेल्या अतींद्रिय घटनांच्या तपासणीत ज्या (त्या घटनांशी संबंधित) कुटुंबियांनी लेखकास सहकार्य केले आहे त्या सर्वांचा लेखक ऋणी आहे. त्यांच्या सहकार्याशिवाय ग्रंथरचनेचे उद्दिष्ट मुळीच सफल झाले नसते. ज्या ग्रंथकर्त्यांच्या ग्रंथांचा उपयोग लेखकाने सढळ हाताने केला आहे त्यांचाही लेखक ऋणी आहे. लेखकास सर्व तऱ्हेचे सहकार्य व साहाय्य करण्यास नेहमीच तत्पर असलेले लेखकाचे परम स्नेही डॉ. सी. बी. देसाई व श्री. बी. बी. ऐदमाळे यांचा खास नामोल्लेख ऋणनिर्देशनात केला नाही तर तो कृतघ्नपणा ठरेल. शेवटी ग्रंथासाठी अत्यंत समर्पक असा पुरस्कार वेळेवर लिहून दिल्याबद्दल परमाब्धीकार प. पू. परमात्मराज उपाख्य राजीव महाराज यांचा लेखक अतिशय ऋणी आहे.

प्राचार्य अद्वयानंद राघोबा गळतगे

All science is a function of the soul in which all knowledge is rooted. The soul is the greatest of all cosmic miracles, it is the **conditio sine qua non** of the world as an object.

- C. J. Jung

(quoted in **What Is Life with Mind and Matter** - E. Schrodinger, p. 119)

अर्थ : सर्व विज्ञान हे ज्यातून सर्व ज्ञान उगम पावते त्या आत्म्याचेच प्रकट रूप आहे. आत्मा नसता तर हे वस्तुनिष्ठ (दृश्य) जग अस्तित्वातच आले नसते. (आत्म्यातूनच हे दृश्य जग निर्माण झाले आहे.) म्हणून आत्मा हा सर्वात मोठा वैश्विक चमत्कार ठरतो.

मथितार्थ : 'चमत्कारांचे विज्ञान' म्हणजे आत्म्याचेच विज्ञान (आत्मज्ञान) आहे.

- सी. जे. युंग

प्रस्तुत ग्रंथाच्या वाचकांना महत्त्वाची सूचना

कोणत्याही नैसर्गिक घटनाप्रकारांना (natural phenomena)–मग ते घटनाप्रकार कितीही अप्रिय असोत किंवा कितीही विलक्षण (बुद्धीला न पटणारे) असोत–विज्ञान निर्भयपणे सामोरे जाते व त्याविषयीचे सर्व पुरावे निःपक्षपातीपणाने तपासते, असे मानणाऱ्या शुद्ध विज्ञानवादी (विज्ञानावर शुद्ध प्रेम करणाऱ्या) लोकांसाठी हा ग्रंथ लिहिला आहे. त्यामुळे जे लोक स्वतःला विज्ञानवादी म्हणवून घेतात; पण विज्ञानाला अशा (बुद्धीला न पटणाऱ्या) घटनांचा विचार करण्याची आवश्यकता नाही असे मानून त्या घटनांच्या खरेखोटेपणाविषयीच्या पुराव्यांची तपासणी करण्याकडे दुर्लक्ष (किंवा डोळेझाक) करतात ते लोक वैज्ञानिकदृष्ट्या आंधळे (scientifically blind) ठरतात आणि जे लोक ही (पुरावे तपासण्याची) आवश्यकता उघडपणे मान्य करतात; पण प्रत्यक्षात ती तपासणी न करताच ते घटनाप्रकार खोटे म्हणतात किंवा त्याविषयी संशयवादी भूमिका जाहीरपणे स्वीकारतात, ते लोक वैज्ञानिकदृष्ट्या अप्रामाणिक (scientifically dishonest) ठरतात आणि जे लोक अशा घटनाप्रकारांच्या (खरेखोटेपणाविषयीच्या) पुराव्यांची तपासणी करतात; पण ती विज्ञानलाजेस्तव केवळ उपचार म्हणून वरकरणी असते व आतून ते घटनाप्रकार खोटे ठरविण्यासाठी त्यांच्या तपासणीत (त्या घटनांची खोटी उपपत्ती देऊन) लबाडी करतात (मग त्याची कारणे काहीही असोत) ते लोक वैज्ञानिकदृष्ट्या दुटप्पी (scientific double-dealers) ठरतात. अशा या तीनही प्रकारच्या लोकांना–म्हणजे ‘वैज्ञानिक आंधळे’, ‘वैज्ञानिक अप्रामाणिक’ आणि ‘वैज्ञानिक दुटप्पी’ यांना–प्रस्तुत ग्रंथावर कोणत्याही प्रकारचा अभिप्राय जाहीरपणे व्यक्त करण्याचा शास्त्रीय अधिकार नाही याची वाचकांनी कृपया नोंद घ्यावी. जे वाचक वरील तिन्ही प्रकारात बसत नाहीत त्यांनी संपूर्ण ग्रंथ वाचल्याशिवाय आपला अभिप्राय व्यक्त करू नये अशी विनंती आहे.*

* वरील तीनही प्रकारच्या लोकांची वर्तणूक विज्ञानविरोधी व म्हणून ते एक प्रकारचे ‘वैज्ञानिक पाप’ असले तरी पहिल्या दोन प्रकारचे ‘वैज्ञानिक पाप’ विज्ञानरूपी काशीत जाऊन (म्हणजे वैज्ञानिक पुरावे तपासून) धुतले जाऊ शकते; पण शेवटचे ‘वैज्ञानिक पाप’–म्हणजे ‘वैज्ञानिक दुटप्पीपणा’ हे विज्ञानरूपी काशीतच जाऊन केलेले पाप असल्यामुळे ते कशानेही धुतले जाऊ शकत नाही. विज्ञान फसवणुकीवर कधीच चालू शकत नाही, हे त्याचे कारण आहे. वास्तविक ‘वैज्ञानिक दुटप्पीपणा’ हा शब्दप्रयोगच वदतोव्याघाती (self-contradictory) आहे. कारण विज्ञान आणि फसवणूक या परस्परविरोधी संकल्पना असून त्या एकत्र कधीच नांदू शकत नाहीत.

पुरस्कार

प्रा. अद्वयानंद गळतगे यांच्या ‘चमत्कारांचे वास्तव’ आणि ‘चमत्कारांचे विज्ञान’ या दोन ग्रंथात साधारणतः चमत्कारांमध्ये गणल्या जाणाऱ्या विविध घटनांचे संकलन असून त्या घटनांची वैज्ञानिक दृष्टिकोनातून समीक्षा केली आहे. लोकव्यवहारात चमत्कार संज्ञेखाली वावरणाऱ्या विविध घटनांचे संकलन करण्यासाठी त्यांनी बरेच कष्ट घेतलेले आहेत, हे वाचकांना ग्रंथ वाचताना सहज ध्यानात येईल. काही घटना जिथे घडल्या तिथे प्रत्यक्ष जाऊन त्यांनी त्या घटनांविषयी शहानिशा करून घेण्याचा प्रयत्न केला आहे. काही घटना पौर्वात्य वा पाश्चिमात्य लेखकांच्या ग्रंथातील असून काही घटनांचे वर्णन वर्तमानपत्राच्या आधारे केलेले आहे. अशा विविध घटनांविषयी विवेचन करीत असताना त्यांनी भौतविज्ञानवेत्त्यांच्या मतांसोबतच धार्मिक वाङ्मयातील वचने उद्धृत केली आहेत. त्यांनी केलेली चमत्कारसमीक्षा वाचताना त्यांची अध्यात्मविद्येविषयीची निष्ठा दिसून येते. अशा प्रकारे चमत्कारांविषयी विश्लेषण करण्याचा प्रयास कौतुकास्पद आहे.

चमत्कारांविषयी अनेकांच्या मनामध्ये अनेकविध कल्पना असतात. चमत्कारांच्या रूपांमध्येही वैविध्य आढळून येते. चमत्कारांच्या मुद्द्यावरून काही लोकांमध्ये वाद चालू असतात. त्यामुळे चमत्कार म्हणजे निश्चित काय, हे समजून घेणे आवश्यक आहे. वैयाकरणांना, भौतविज्ञानवाद्यांना, परमानसशास्त्रवेत्त्यांना व मूळ अध्यात्मवाद्यांना पटू शकेल, अशी चमत्काराची व्याख्या पुढीलप्रमाणे करता येईल.

विशेषबलवतीच्छाजन्याज्ञानपालनरूपं मानसिकमन्नं चमच्चमत् पुष्टीभूतो विशिष्ट घटनाप्रकारो यो मनःकेन्द्रं मनोचयं वा विस्मयरूपफलं चामयति स चमत्कारः ॥ अर्थात्- ‘विशेष बलवती इच्छा’ जन्य आज्ञापालनरूप अशा मानसिक अन्नाचे सेवन करीत करीत पुष्ट झालेला विशिष्ट घटनाप्रकार जो मनःकेन्द्राला किंवा मनःसमूहाला विस्मयरूप फळ सेवन करावयास लावतो; त्याला चमत्कार असे म्हणतात.

चमत्कारांच्या मुळाशी असलेली विशेष बलवती इच्छा ही वैश्विक मनाची, निसर्गाची किंवा नियतीची आहे, असे तुम्ही समजू शकता. काही ठिकाणी ही विशेष बलवती इच्छा विविधवर्गस्थ दैवते, विविधस्वर्गस्थदूत, महाभूतनिविष्टात्मे इत्यादिकांपैकी एकाची वा अनेकांची असू शकते. प्रसंगपरत्वे ही विशेष बलवती इच्छा अवतारी महापुरुषांची वा अन्य महात्म्यांची असू शकते; सम्बन्धितविषयानुविष्ट व केन्द्रीभूतमनोयुक्त अशा योगभ्रष्टाची किंवा सामान्य माणसाची देखील असू

शकते; क्वचित प्रसंगी योगातिभ्रष्ट अशा मानवेतर प्राण्याचीदेखील असू शकते. एकूण तात्पर्य असे की, सृष्टीमध्ये घडणाऱ्या चमत्कारिक घटनांच्या मुळाशी व्यष्टिगत वा समष्टिगत विशेष बलवती इच्छा असते. या मुद्द्याची प्रस्तुत ग्रंथातील विविध उदाहरणांवरून कल्पना येईल.

चमत्काराचा विस्मयाशी संबंध असतो. विस्मय हा एक स्थायिभाव आहे. विस्मयोत्पत्तीच्या कारणामुळे ज्या घटनांना चमत्कार म्हणून संबोधले जाते, त्या सर्व घटना उपर्युक्त चमत्कारव्याख्येत समाविष्ट होतात व त्यांचा अन्तर्भाव पुढील चमत्कारचतुष्टयात होतो.

१) **निसर्गचमत्कार**— खगोलकांची नियमबद्धता, मानवादिकांची शरीरयंत्रणा, बीजाचे वृक्षात रूपान्तर इत्यादि घटनांना निसर्गप्रेमी लोक 'निसर्गाचे चमत्कार' म्हणतात.

२) **प्रकलात्मक चमत्कार**— उत्तुंगप्रतिभावितासातून जन्मलेल्या व सामान्य बुद्धींना विस्मयात पाडणाऱ्या जागतिक आश्चर्यरूप कलाकृती या कलाप्रेमींना चमत्कारच वाटत असतात.

३) **भौतविज्ञानोपलब्धिरूप चमत्कार**— भौतविज्ञाननियमांची जाणीव करून घेऊन त्या नियमांच्या आधारे ज्या आश्चर्यकारक उपलब्धी मानवाला प्राप्त होतात, त्यांना साधारणतः विज्ञानाचे चमत्कार म्हणून संबोधले जाते. (उदा. दूरवाणी, दूरदर्शन, संगणक इत्यादी)

४) **अतीन्द्रियघटनारूप चमत्कार**— ज्या घटना भौतिक नियमांचे उल्लंघन करतात, त्यांना 'अतीन्द्रियघटनारूप चमत्कार' असे म्हणतात. पूर्वोक्त प्रथम तीन चमत्कार प्रकाराविषयी वाद नसतो; परंतु हा तुरीय म्हणजे चौथा चमत्कारप्रकार अतीन्द्रियविश्वसंबंधित असल्याने जडवादी व अतीन्द्रियवाद्यांमध्ये वादाचा विषय ठरला आहे. त्यामुळे प्रस्तुत ग्रंथात लेखकाने या चतुर्थ चमत्काराविषयी विशेषत्वाने ऊहापोह केलेला आहे.

जडवादी हे प्रचलित विज्ञानाला माहिती असलेल्या नियमांच्या आधारे प्रत्येक घटनेसंबंधी दृश्य स्तरावरच कार्यकारणभाव शोधण्याचा प्रयत्न करीत असतात; परंतु कार्यकारणभाव हा दृश्य किंवा अदृश्य स्तरावर असू शकतो. त्यामुळे प्रत्येक घटनेसंबंधी कार्यकारणभावाची दृश्य स्तरावरच अपेक्षा बाळगणे अयोग्य असते. मूळ निर्गुण स्थितीमध्ये तर कोठलाही कार्यकारणभाव नसतो. पुढे मायेच्या योगे मायावी कार्यकारणभाव आढळतो. अविद्येमुळे (मायेमुळे) जगत् भासते, असे जेव्हा म्हटले

जाते; तेव्हा अविद्या हे कारण व जगत् हे कार्य, असा त्याचा अर्थ होतो; परंतु हा कार्यकारणभावदेखील जगद्रूप भ्रम संबंधित आहे, असे दर्शविण्याकरिता अविद्येला कारणाध्यास व जगताला कार्याध्यास म्हटले जाते.

आता थोडेसे आधुनिक विज्ञानाच्या दृष्टिकोनातून बघूया. जगदुत्पत्तिविषयी महास्फोट सिद्धान्त (Big Bang Theory) प्रसिद्ध आहे. या सिद्धान्तानुसार “जगदुत्पत्ती क्षणापासून प्लँकयुग, क्वार्कयुग, हॅड्रॉनयुग व लेप्टॉनयुग अशी एकूण चार युगे एका सेकंदात निघून गेली. त्यानंतरचे पाचवे युग (फोटॉनयुग) हे ७ लक्ष वर्षांचे मानले जाते. एका सेकंदात चार युगे निघून जाण्याविषयी वैज्ञानिकांनी केलेले वर्णन हे वेदान्तातील जगताच्या मायिक उत्पत्तीसारखेच वाटत नाही काय?

महास्फोट सिद्धान्तात वर्णिलेले व 10^{-43} सेकंदापासून 10^{-36} सेकंदापर्यंत असलेले प्लँकयुग आजच्या भौतविज्ञानाचे नियम पाळीत नव्हते. एवढेच काय, तर आजही भौतविश्वातील ब्लॅकहोल्स हे प्रचलित भौतविज्ञाननियमावलीचे पालन करीत नाहीत. असे असताना अतीन्द्रिय घटनांनी भौतविज्ञानातील नियम पाळलेच पाहिजेत, असा दुराग्रह धरण्यात काय अर्थ आहे? आज भौतिक विश्वातील सगळी रहस्ये माहिती नसताना देखील जडवाद्यांची जी अत्यंत दुराग्रही जडश्रद्धा ती अंधश्रद्धा नव्हे काय?

जडश्रद्धाळू जडवाद्यांनी आपली अत्यंत टोकाची जडश्रद्धा दूर करावी, या उद्देशाने श्री. गळतगे यांनी भौतविज्ञानातील बहुचर्चित अशा क्वाँटम सिद्धान्ताच्या आधारे कार्यकारणभावादि काही मुद्द्यांचा विचार केला आहे. आधुनिक भौतविज्ञानाच्या ग्रंथांमध्ये प्लँकच्या क्वाँटम सिद्धान्तावर जो मुख्य आक्षेप घेतला जातो, त्यासंबंधी थोडेसे लिहिणे महत्त्वाचे वाटते. “प्लँकच्या क्वाँटमसिद्धांतावर आधारलेला बोहरचा अणुसिद्धांत हा न्यूट्रल हेलियम व सिंगली आयोनाईज्ड लिथियम संबंधात अपयशी ठरला आहे,” अशा प्रकारे क्वाँटम सिद्धांताची मर्यादा दर्शविली जाते; परंतु येथे हे लक्षात घेणे महत्त्वाचे आहे की- बोहरने क्लासिकल मेकॅनिक्सच्या संगतीने प्लँकचा क्वाँटम सिद्धांत उपयोगात आणला होता. त्यामुळे काही बाबतीत अपयश येणे स्वाभाविक आहे. या अडचणीतून मार्ग काढण्यासाठी पुढे क्वाँटम मेकॅनिक्सचा उदय झाला. प्लँकच्या जुन्या क्वाँटम सिद्धांताला नवे रूप प्राप्त झाले. आता क्वाँटम मेकॅनिक्समध्येही काही अडचणी आहेत, हे भौतविज्ञान अभ्यासकांना मान्यच आहे. परंतु याचा अन्वयार्थ केवळ एवढाच आहे की प्रचलित भौतविज्ञानाला भौतिक रहस्ये देखील पूर्णपणे अजून उलगडता आलेली नाहीत. आज उपलब्ध असलेले क्वाँटम सिद्धांतासारखे सिद्धांत अध्यात्मशास्त्राचे आपल्या परीने समर्थन